

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

22^E JAARGANG

WOENSDAG 24 NOVEMBER 1937

No. 1143

COMMISSIE VAN REDACTIE:

*P. Liefstinck; N. J. Polak; J. Tinbergen; F. de Vries en
H. M. H. A. van der Valk (Redacteur-Secretaris).*

Th. van Luytelaer (waarnemend Redacteur-Secretaris).

*Redactie-adres: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam-West.
Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.
Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.*

Advertenties voorpagina f 0,50 per regel. Andere pagina's f 0,40 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 16,—. Abonnementsprijs Economisch-Statistisch Maandbericht f 5,— per jaar. Beide organen samen f 20,— per jaar. Buitenland en Koloniën resp. f 18,—, f 6,— en f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cent. Donateurs en leden van het Nederlandsch Economisch Instituut ontvangen het weekblad en het Maandbericht gratis en genieten een reductie op de verdere publicaties.

INHOUD:

Blz.

DE BELASTINGPOLITIEK DER VEREENIGDE STATEN door <i>Dr. F. E. Schmey</i>	864
Het vluchtkapitaal bij de Zwitsersche en Nederlandse banken door <i>Dr. H. Schwarz</i>	866
Kan onze zaaizaadvoorziening in betere banen worden geleid en de export worden bevorderd? door <i>P. Dijkhuis</i>	868
De Rijksmiddelen over October 1937	869
AANTEKENINGEN:	
Een belangrijk arrest inzake prijsbinding	870
De prijsverlaging van merkartikelen in Duitschland	872
MAANDLIJFERS:	
Overzicht van den stand der Rijksmiddelen	874
Statistieken:	
Geldkoersen-Wisselkoersen-Bankstaten	875, 878
Groothandelsprijzen	876—877

GELD-, KAPITAAL- EN WISSELMARKT.

De wisselmarkt toonde in de verslagweek betrekkelijk weinig omzetten en een rustig koersverloop. Aanvankelijk was de Dollar weer eenigszins gedrukt. De geruchten inzake verdere Dollardevaluatie, die weer op den achtergrond geraakt waren, vonden een oogenblik weer nieuw voedsel in een uitlating van een der governors van het Reserve System, die te kennen gaf, dat de Board een monetair maatregel zou aanbevelen wanneer hij meende, daarin heil te kunnen zien voor 's lands economischen toestand. Dergelijke beweringen werpen een fel licht op de gewijzigde mentaliteit terzake van het monetair beleid. En al wordt daaraan dan toegevoegd, dat op dit moment men deze remedie niet wenschelijk acht, bevorderlijk voor het vertrouwen is zoo iets niet. Later kwam de Dollar weer in herstel. De Dollarnoteering te onzent toonde echter niet veel verandering omdat de Pondnoteering bij ons terugliep, zoodat de verbeterde houding van den Dollar ten aanzien van het Pond niet een evenredige stijging ten aanzien van den Gulden beteekende. Het koersverloop van den Gulden in relatie tot resp. Pond en Dollar is nog steeds niet erg overzichtelijk. Over het algemeen blijft de Gulden internationaal gevraagd.

De Franc hield zich ook deze week weer goed op peil. De termijnnotering is nog altijd vrij hoog, maar er blijft toch een lichte teruggang van het disagio merkbaar. De stemming voor dit devies wordt natuurlijk gesteund door de credieten, die in den laatsten tijd uit het buitenland zijn gekregen. Eerst het Zwitsersche crediet, thans het crediet onder leiding van een Nederlandsche bankiersgroep. Dit laatste verschaft de deviezen, noodig om het Engelsche crediet af te lossen. Voor die aflossing behoeft dus niet het Fransche Egalisatiefonds geheel op te komen zooals aanvankelijk werd gesuggereerd. Afgezien van de rentevoorwaarden is ook in zooverre het Nederlandsche crediet voor Frankrijk een verbetering in de condities, dat niet zooals bij het Engelsche crediet de tegenwaarde in goud verpand behoeft te blijven. Dat Engelsche crediet was om die reden altijd min of meer een farce gebleven. Buitenlandsche credieten op korten termijn aan een Staat hebben altijd het bezwaar, dat men als conscientieus debiteur de deviezen of goudopbrengst moet reserveeren om te zijner tijd de aflossing te kunnen bewerkstelligen, zoodat de verbetering van de deviezensituatie door zulk een crediet meer schijn dan wezen is. Maar bij het Engelsche crediet gold dit toch wel in zeer sterke mate.

De geldmarkt blijft zooals te verwachten was volkomen onveranderd. Binnen enkele dagen vindt weer de gebruikelijk onderhandsche inschrijving plaats op drie- tot achttmaandspapier ten behoeve van het Egalisatiefonds. Aan te nemen is, dat behalve voor de financiering van het vervallend papier geen nieuwe middelen zullen worden opgenomen, zooals den laatsten keer geschiedde toen de schatkist de gelegenheid aangreep om ook voor eigen rekening in verband met de 1 November-financiering papier te plaatsen.

De beleggingsmarkt blijft vast gestemd. De oude schuld kon verder monteeren, en de koersen zijn niet ver meer van het hoogterecord, dat verleden jaar October werd bereikt, verwijderd. De voortdurende ongeanimeerdheid van de aandeelenmarkt draagt natuurlijk het hare bij tot de belangstelling voor obligatiën.

DE BELASTINGPOLITIEK DER VEREENIGDE STATEN.

Drie vraagstukken der Amerikaansche belastingpolitiek staan op het oogenblik in het brandpunt der belangstelling, zoowel binnen de Vereenigde Staten als daar buiten; zij vormen binnen de Vereenigde Staten de inzet van een hevigen strijd, en het buitenland ziet daarbij noodgedwongen lijdzaam toe, ofschoon er zeer gewichtige buitenlandsche belangen bij betrokken zijn:

- 1o. de capital gains tax;
- 2o. de surtax on undistributed profits;
- 3o. de z.g. hot-money taxes.

Capital gains tax.

De Vereenigde Staten, het is wel bekend, zijn één van de weinige landen, waar winsten gemaakt door vervreemding van vermogensobjecten, ook buiten het kader van iemands beroep of bedrijf, als inkomen belastbaar zijn. Hieronder vallen ook koerswinsten, voortspruitende uit beurstransacties, in effecten en goederen.

Het merkwaardige verschijnsel, dat deze kapitaalwinsten geacht worden deel uit te maken van het belastbaar inkomen, wordt tegenwoordig zonder meer als de „capital gains tax” aangeduid. Dit is in zoverre misleidend als op de capital gains juist geen afzonderlijke belasting geheven wordt: veeleer zijn bedoelde winsten in principe aan de gewone inkomstenbelasting zoowel der natuurlijke als der rechtspersonen onderworpen.

Ten aanzien van de natuurlijke personen is dit beginsel aan eenige beperking onderhevig: Natuurlijke personen mogen bij de aangifte hun winsten uit vervreemding van vermogensobjecten, die zij langer dan één jaar bezeten hebben, met een zeker percentage verminderen, dat ongeveer evenredig met den duur van het bezit stijgt.

Voor éénjarig bezit mag onder de geldende wet voor belastingdoeleinden 20 pCt. van de winst afgetrokken worden; voor twee tot vijf-jarig bezit 40 pCt.; van vijf tot tien-jarig bezit 60 pCt. en voor meer dan tienjarig bezit 70 pCt.. N.V.'s deelen in dit privilege niet.

Als logisch gevolg van het belasten dezer capital gains zou men mogen verwachten, dat dan ook geleden kapitaalsverliezen van het belastbaar inkomen afgetrokken mogen worden. De Amerikaansche wetgeving heeft echter pertinent geweigerd deze consequentie te aanvaarden: kapitaalsverliezen mogen alleen met soortgelijke winsten verrekend worden; met inkomen uit andere bronnen, bijv. uit arbeid of onderneming slechts ter hoogte van \$2000 's jaars en wel binnen één en hetzelfde belastingjaar. Houdt men zich in dit verband nog voor oogen, dat in het geheel geen aftrek voor de in voorafgaande belastingjaren geleden verliezen, uit welken hoofde ook, is toegestaan, dan is zonder meer duidelijk, dat deze methode van belastingheffen op den duur en wel reeds in den loop van één conjunctuureyclus tot een belangrijke inteeering van kapitaal moet leiden. Immers de Amerikaansche fiscus participeert gretig in de gemaakte winst, en dat in den meest uitgebreiden zin van het woord, weigert echter een nivelleering van het belastbare inkomen door verrekening met de in vroegere jaren geleden verliezen toe te staan.

De gevolgen der capital gains tax uiteten zich vooral in de houding van den Amerikaanschen belegger, die tot de hogere inkomensgroepen behoort: er heerscht een algemeene onwil binnen deze elitegroep van individuele beleggers, op hun effectenbezit winst te nemen; beleggingen worden gemiddeld op zijn minst niet korter dan twee jaar aangehouden, en een belangrijk gedeelte juist van de dividend-betalende en daarmee hooggeprijsde Amerikaansche aandelen — volgens Amerikaansche berekeningen niet minder dan $\frac{1}{3}$ — zijn zodoende zoo goed als permanent aan den beurshandel onttrokken. Derhalve is de capital gains

tax naast, en m.i. zelfs in nog sterkere mate dan de margin-bepalingen van den Federal Reserve Board de voornaamste oorzaak van de veel beklagde „thinness” van de New-Yorksche beurs, zooals ik vroeger, in ander verband, reeds uitvoerig heb betoogd¹⁾.

De surtax on undistributed profits.

De befaamde surtax on undistributed profits is een aanwinst, waarmede de Federal Revenue Act 1936 de belastingplichtige ondernemingen — en niet alleen deze — heeft verblijd.

Zij is een echte extra-heffing van dat gedeelte van de winsten der Amerikaansche ondernemingen, dat niet wordt uitgekeerd binnen het boekjaar waarin de winst is gemaakt. Haar tarief is progressief, al naar gelang het onverdeelde percentage der totale jaarlijksche winst toeneemt. Bijv. van de eerste 10 pCt. van de totale winst die onverdeeld blijven wordt er 7 pCt. belasting geheven; van de volgende 10 pCt. is 12 pCt. belasting verschuldigd, van de daarop volgende 20 pCt., 17 pCt. enz. Voor dat gedeelte van de onverdeelde winst dat 60 pCt. van de totale jaarlijksche winst te boven gaat, is het heffingspercentage 27 pCt.

Door deze extra-heffing worden de Amerikaansche ondernemingen practisch gedwongen hun geheele jaarlijksche winst onverwijld uit te keeren; de wetgever heeft, geheel en al in één lijn met de koopkrachttheorie der economische politiek van Roosevelt, getracht hen aan te moedigen, liefst nog iets meer dan de effectieve jaarlijksche winst ten laste van de reserves uit te keeren; dit is de strekking van de z.g. dividends paid credit, die de belastingplichtige ondernemingen in staat moet stellen, hetgeen over een boekjaar te veel is uitgekeerd nog in de twee daarop volgende jaren te verrekenen.

Men behoefde geen profeet te zijn om te kunnen voorspellen, dat de surtax on undistributed profits de conjunctuur-gevoeligheid van de Amerikaansche effectenmarkt moest vergrooten in plaats van te verminderen.

Inderdaad hebben de hooge dividenduitkeeringen, waartoe vele Amerikaansche ondernemingen in de tweede helft van 1936 gedwongen waren, het hunne tot de koersstijgingen dezer periode bijgedragen. Omgekeerd moet iedere, ook tijdelijke inzinking van de conjunctuur, de Amerikaansche ondernemingen onmiddellijk tot het staken der dividendbetaling nopen, gezien het feit, dat zij sedert de Federal Revenue Act 1936 geen dividend-reserves meer kunnen kweken. En waar, geheel en al in de lijn der in de Vereenigde Staten vigeerende earning power theory, het koersverloop der Amerikaansche aandelen in ongelijk sterkere mate dan ten onzent gebruikelijk is, van de berekening der dividendkansen dan wel van de schatting der intrinsieke waarde afhangt, moesten noodzakelijk de conjunctuur-invloeden op de New-Yorksche beurs in scherpte sterk toenemen.

De hot-money taxes.

Ook een belasting die er nog niet is, maar waarvan de invoering dreigt, kan op economisch gebied een belangrijke rol spelen.

Zoo de z.g. hot-money taxes, extra-heffingen op het buitenlandsche kapitaal in de Vereenigde Staten, waarmede de Rooseveltse regeering gemeend heeft, de internationale effectenmarkt sedert het begin van dit jaar telkens weer te moeten verontrusten.

Omtrent dit vraagstuk wordt er in gezaghebbende kringen in Washington op het oogenblik stilte bewaard, maar gezien recente ervaringen en ondervindingen, lijkt het geenszins onaannemelijk, dat wij hier opnieuw met een slechts tijdelijke verademing

¹⁾ Vgl. Schmey, De Nederlandsche belegger en de Amerikaansche fiscus, Algemeen Handelsblad Banknummer 15 van Juli 1937, blz. 9.

te doen hebben, die iederen dag en zelfs ieder uur af kan loopen.

Onder de verzamelaan hot-money taxes vallen in hoofdzaak drie specifieke maatregelen tegen het buitenlandsche kapitaal in de Vereenigde Staten, die geleidelijk naar voren zijn gekomen en nu nog door een deskundigen-commissie bestudeerd worden:

a. Herstel der capital gains tax voor niet binnen de Vereenigde Staten gevestigde vreemdelingen en buitenlandsche N.V.'s, die geen bedrijf in de Vereenigde Staten uitoefenen. Zooals bekend, is de belasting der kapitaalwinsten voor deze twee categorieën van belastingplichtigen pas door de Federal Revenue Act 1936 opgeheven. D.w.z. dit privilege werd voor den veel te duren prijs van den befaamden belastingaftrek van 10 pCt. bij de bron verkregen.

b. Instelling van een prohibitive transfer tax op beursomzetten voor buitenlandsche rekening.

c. Drastische verhooging van den bovengemelden belastingaftrek bij de bron.

De maatregelen sub b. en c. waren in hoofdzaak als hulpmiddelen bij het innen der capital gains tax van buitenlanders bedoeld, met welke laatste de Amerikaanse schatkist in het verleden allesbehalve schitterende ervaringen had opgedaan.

Want om de capital gains tax was het begonnen. En niet eens om de capital gains tax der buitenlanders: de strijd, die er tegenwoordig om de toekomstige belastingpolitiek der Vereenigde Staten gestreden wordt, gaat voornamelijk over het al of niet handhaven der capital gains tax voor *binnenlandsch* gebruik, en de belasting op kapitaalwinsten door buitenlanders gemaakt, is slechts *incidenteel*. Dit echter treft voor buitenlandsche beleggers in Amerikaanse effecten buitengewoon ongelukkig, omdat hun belangen zodoende de speelbal van de strubbelingen der binnenlandsch-Amerikaansche economische politiek dreigen te worden, die voor een groot gedeelte zelfs een zuiver politiek om niet te zeggen demagogischen achtergrond heeft.

De Federal Revenue Act 1937.

In het midden van de stormachtige ontwikkeling, die de belastingpolitiek der Vereenigde Staten op het oogblik weer eens en meer dan ooit is bezig te ondergaan, vormt de jongste wijziging der belasting-wetgeving zooals vervat in de Federal Revenue Act 1937, die op 26 Augustus jl. is afgekondigd, geen ommekeer, nauwelijks een rustpunt.

Het beste wat over zijn beteekenis nog te zeggen valt, is dat de eindstrijd om de belastinghervorming in het heetste van dezen zomer tot nader orde werd uitgesteld.

Deze wet kan alleen als een zet op het schaakbord der Amerikaanse binnenlandsche politiek begrepen en op haar juiste waarde geschat worden. Immers Roosevelt's prestige was door de nederlaag, die hij met zijn plannen tot hervorming van het U.S. Supreme Court had geleden, ernstig geschokt. Het inbrengen van de Federal Revenue Bill 1937 was dan ook door de politieke raadgevers van den President in de eerste plaats bedoeld, om de publieke belangstelling zoo gauw mogelijk van dit pijnlijke onderwerp af te leiden. Tevens moest de nieuwe wet ertoe dienen — dit is eigenlijk het meest belangwekkende ervan —, het slagveld voor de eerstvolgende groote belastingwet, de Federal Revenue Bill 1938 af te bakenen.

Volgens een goede — of kwade — Amerikaanse gewoonte, dient iedere Revenue Bill, precies als een nieuw merkartikel, met een slagzin geadverteerd te worden. Zoo zeilde de wet van 1936 onder de vlag „soak the rich”. Zoo werd de Federal Revenue Act 1937 als ontwerp („Bill”) voorzien van het etiket „close the loopholes” in omloop gebracht, en zoo zijn ook op dit oogblik de auguren te Washington zeer vermoedelijk bezig met een leuze voor de Federal Reserve Bill 1938 te bedenken.

De Federal Revenue Act 1937 beoogde dan in

de eerste plaats den strijd tegen belastingontduiking in het binnenland en wel vooral tegen belastingontduiking met vennootschapsrechtelijke midelen aan te binden. Ten dien einde werden de bepalingen nopens de binnenlandsche besloten vennootschappen in belangrijke mate verscherpt om zooveel mogelijk sluiptgaten, die de belastingplichtigen nog wel hadden opgezocht, te stoppen.

Als voorbeelden mogen dienen:

Het verbod om iemands werkkraft in een N.V. in te brengen — een methode van belastingbesparing, die vooral door artisten werd toegepast — waarbij het verschil tusschen genoten en uitbetaald salaris voor reserveering werd aangewend.

Voorts is het in het vervolg niet meer toegestaan, verliesbrengend bezit, waarop individueele belastingplichtigen niet mogen afschrijven, zooals buitens, jachten, enz. in N.V.'s om te zetten.

D.w.z. niet de vrijheid van handelen der ingezetenen op privaat-rechtelijk gebied werd beperkt, hetgeen met de grondwet niet wel vereenigbaar geweest zou zijn, maar deze en andere „besloten vennootschappen” werden aan de surtax on personal holding companies onderworpen, wier tarief tot een absoluut prohibitive hoogte werd opgevoerd: het heffingspercentage bedraagt volgens sec. 351 van de Federal Revenue Act 1937 65 pCt. op de eerste \$ 2.000 van de onverdeelde winst dezer vennootschappen, en 75 pCt. van het daar boven liggende bedrag.

En haast panische angst voor kapitaalvlucht uit zich in de nieuwe bepalingen betreffende buitenland-sche personal holding companies. Nadat reeds de uitvoeringsbepalingen bij de Federal Revenue Act 1936 met pogingen in deze richting begonnen waren, tracht de nieuwe wet deze zooveel mogelijk onder de heerschappij van de federale belasting-administratie te brengen. De wettelijke definitie beijvert zich deze bedoeling eenigszins te verbloemen door de nieuwe bepalingen slechts op buitenlandsche besloten vennootschappen toepasselijk te verklaren, waarvan meer dan de helft van het aandeelkapitaal, naar de waarde gerekend, in het bezit van niet meer dan vijf *ingezetenen* der Vereenigde Staten is; familieleden worden hierbij als één persoon gerekend.

Is echter een buitenlandsche N.V. één keer als een foreign personal holding company aangewezen, dan wordt er ten aanzien van de verplichting tot het doen van belastingaangifte enz. weinig of geen verschil meer met binnenlandsche N.V.'s gemaakt. En al worden deze verplichtingen niet de buitenlandsche N.V., maar de Amerikaanse aandeelhouders persoonlijk opgelegd, de eischen van den Amerikaanschen fiscus gaan zoover, dat het geheele bedrijf der buitenlandsche N.V. voor hem bloot gelegd moet worden. Dat dit tot inbreuk op vreemde rechtssfeeren moet leiden, ligt voor de hand; overigens bevat het onlangs van kracht geworden Amerikaansch-Canadeesche handelsverdrag een aanwijzing hoe de Amerikaanse regering zich voorstelt conflicten met buitenlandsche mogendheden op belastinggebied te voorkomen, nl. door het afsluiten van belastingverdragen.

Het uiteindelijk nuttig effect van de nieuwe Amerikaanse bepalingen nopens de buitenlandsche personal holding companies valt af te wachten. Bovenmatig gunstig kan de prognose niet zijn, gezien den overvloed van ondervindingen door andere landen in dit opzicht opgedaan. Er is feitelijk maar één middel tegen kapitaalvlucht: het voeren van een redelijke economische en fiscale politiek.

Immers, zooals de ervaring leert, worden zelfs de meest draconische verbodsbepalingen op groote schaal ontdoken, indien er overwegende economische redenen voor kapitaalvlucht aanwezig zijn. En de casuistische methode, die de Amerikaanse belastingwetgeving ten deze volgt, en om historische redenen ook moet volgen, maakt het nogal gemakkelijker, de toepassing der verbodsbepalingen te voorkomen.

Een enkele bepaling van de wet van 1937 gaat een geheel anderen kant op: de niet binnen de Vereenigde Staten gevestigde vreemdelingen, geen beroep of bedrijf in het (Amerikaansche) binnenland uitoefenende, wier belastbaar inkomen uit Amerikaansche bronnen \$ 21.600 's jaars te boven gaat, worden opnieuw aan het sterk progressieve tarief der inkomstenbelasting zooals geldig voor het binnenland onderworpen, waarvan zij pas door de wet van 1936 waren vrijgesteld, overigens onder instandhouding van den belastingaftrek van 10 pCt. ook voor hen. Dit heeft de volgende beteekenis:

10 pCt. belastingaftrek bij de bron was als zodanig van meet af aan veel te hoog, zeer speciaal nadat de vroegere vrijstellingsgrens van \$ 1.000 's jaars eveneens door de wet van 1936 is komen te vervallen. Te hoog vooral vergeleken met het voor ingezetenen der Vereenigde Staten toepasselijke tarief: een heffingspercentage van 10 pCt. wordt nl. pas bij een belastbaar inkomen van pl.m. \$ 21.600 's jaars bereikt.

Pogingen, van buitenlandsche zijde aangewend, om hierin verandering te brengen, steunden vooral op dit argument van billijkheid. Aan den anderen kant werd van Amerikaansche zijde, vooral door politieke tegenstanders der Rooseveltse regeering, er bezwaar tegen gemaakt, dat buitenlanders met een groot inkomen uit Amerikaansche bronnen door de 10 pCt. aftrek minder belast werden dan ingezetenen.

In dit dilemma heeft de wet van 1937 kennelijk de lijn van den minsten weerstand gekozen door buitenlanders der hooge inkomensgroepen opnieuw op gelijken voet met ingezetenen te behandelen, zonder echter de onevenredig hooge belasting te verminderen, die deze aftrek voor buitenlanders der lagere en middelmatig hooge inkomensgroepen met zich medebrengt.

Dat de Rooseveltse regeering dezen allesbehalve fraaien uitweg uit een politieke moeilijkheid gekozen heeft, kan van groote symptomatische beteekenis voor haar toekomstige gedragslijn ten deze blijken te zijn.

De Federal Revenue Bill 1938.

Rest de vraag wat ons van de toekomstige belastingwetgeving der Vereenigde Staten te wachten staat, vooral van de Federal Revenue Act 1938, die zooals nu reeds vaststaat, een grondige herziening van het federale belastingstelsel moet brengen.

De strijd gaat nog steeds om de twee reeds bovengenoemde hoofdpunten, de capital gains tax en de surtax on undistributed profits waartegen het bedrijfsleven zoo goed als eenstemmig gekant is, maar ook de — op zichzelf hoogst noodzakelijke — verbreding van de basis der inkomstenbelasting der natuurlijke personen zal een belangrijke rol gaan spelen. Het gaat hierbij daarom, dat nog steeds praktisch gesproken alle inkomens tot ca. \$ 3.000 vrij van de federale inkomstenbelasting zijn, een ongelooflijke weelde, die ook de Vereenigde Staten zich niet meer voor onbepaalde tijd zullen kunnen permitteeren.

De oplossing van dit laatste vraagstuk wordt gecompliceerd, niet alleen door overwegingen van politieke utiliteit, zoowel bij de regeering als ook bij afgevaardigden en senatoren, maar ook daardoor, dat het overgrote gedeelte van deze inkomens, de inkomens uit arbeid nu reeds door de social securities taxes belast worden; het heffingspercentage van deze belasting wordt gedurende de eerstvolgende jaren nog opgevoerd.

De belastingen op het buitenlandsche kapitaal zijn, objectief bekeken, naar verhouding van ondergeschikt belang in dezen strijd. En toch is het gevaar niet heelemaal denkbeeldig, dat het buitenlandsche kapitaal bij de a.s. belastinghervorming het kind van de rekening zou kunnen worden. Reeds nu wijzen er verschillende teekenen op. Eén ervan, de wetswijziging van 1937 ten ongunste van buitenlanders der hoogere inkomensgroepen, werd reeds genoemd. Er

zijn er echter meer aan te wijzen: de Rooseveltse regeering heeft in verband met de débacle der New-Yorksche beurs scherpe verwijten van de zijde van het bedrijfsleven moeten hooren, waarbij vooral de New-Yorksche beurspresident Gay en de chairman der Chase National Bank Aldrich als woordvoerders zijn opgetreden. Beiden hebben in dit verband de capital gains tax en de surtax on undistributed profits aangevallen. De regeering heeft aanvankelijk gemeend de juistheid van deze verwijten te moeten ontkennen en heeft daarbij het argument gebruikt, dat in de eerste plaats verkoopen voor Europeesche rekening (Londen en Amsterdam werden er uitdrukkelijk genoemd!) voor de koersdaling aansprakelijk waren.

Naderhand is de houding der officieele kringen te Washington onder den druk der voornaamste inzinking ietwat soepeler geworden, vooral waar het den vorm hunner uitlatingen betreft. De regeering tracht nu den stormloop tegen de twee genoemde belastingen door het toepassen van een elastische tactiek zoo veel mogelijk op te vangen: concessies van ondergeschikten aard, zooals verzachting der surtax on undistributed profits voor kleine en zwakke ondernemingen worden in uitzicht gesteld, maar de principes van het geldende belastingstelsel wenschde de regeering kennelijk te handhaven. Zelfs stelt de Treasury zich voor de bestaande heffingsmethoden nog in belangrijke mate te verscherpen.

De definitieve koers, die Roosevelt ten aanzien van de a.s. belastinghervorming zal volgen, is zeer vermoedelijk nog niet bepaald. Toch wekt het sterk den indruk, dat de Amerikaansche regeering zich in elk geval de mogelijkheid heeft opgehouden om haar toekomstige belastingpolitiek door het voorstellen van extra-heffingen op het buitenlandsche kapitaal voor de wetgevende lichamen alsook voor het publiek ietwat smakelijker te maken. Immers, een anti-vreemde-lingen-leuze zou ook bij vele politieke tegenstanders van Roosevelt, zeer speciaal bij de republikeinsche oppositie, in goede aarde vallen.

Het zoeken is op het oogenblik naar een deugdelijke slogan voor de Federal Revenue Bill 1938. Wie weet, zou „keep the foreigners out” nog zoo slecht niet zijn.

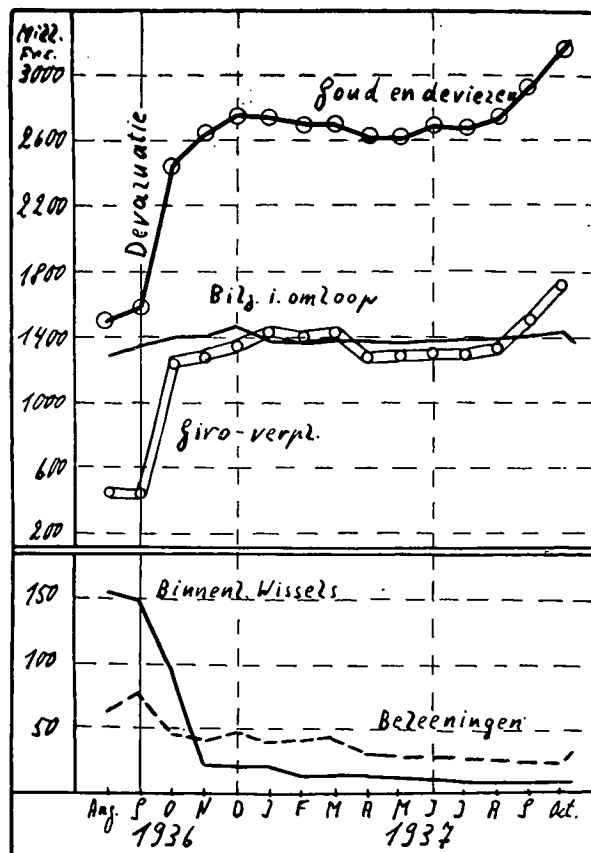
F. E. SCHMEY.

HET VLUCHTKAPITAAL BIJ DE ZWITSERSCHE EN NEDERLANDSCHE BANKEN.

De Zwitsersche Nationale Bank heeft, tezamen met de credietbanken in Zwitserland, gedurende de laatste dagen een aantal ingrijpende maatregelen genomen tegen den stroom van vluchtkapitaal op korten termijn. Deze stap heeft opnieuw de aandacht van de internationale financieele wereld op de beteekenis van het hot money-vraagstuk gevestigd. Iliermede hebben op het vasteland van Europa inzonderheid Zwitserland en Nederland te kampen. Sedert de devaluatie worden deze twee landen steeds meer het verzamelbekken van buitenlandsche gelden. Het karakteristieke van deze middelen is de opzegbaarheid op elk tijdstip, waardoor zij als basis voor het verleen van productieve en rendabele credieten onbruikbaar zijn.

Ter illustratie van de huidige vraagstukken, waarvoor de banken in de beide landen zich geplaatst zien, willen wij eerst voor *Zwitserland* de ontwikkeling van den staat van de circulatiebank en die van de balansen der groote banken in het kort aan een beschouwing onderwerpen.

Uit nevenstaande grafiek blijkt, dat de voorraad goud en deviezen van de Zwitsersche Nationale Bank van Zw. Frs. 1.499,2 mill. op 31 Augustus 1936 tot Zw. Frs. 3.192,2 mill. op 7 Nov. 1937 is gestegen. Hierbij is geen rekening gehouden met de middelen van het Egalisatiefonds, die eveneens eenige honderden millioenen bedragen. Doch ook afgezien hiervan zijn de reserves dermate gestegen, als tot dusverre nimmer

Zwitserse Nationale Bank.

in de geschiedenis van de Bank is voorgekomen.

Het is nu de vraag, welke posten onder de passiva tegenover dezen zoo sterk gestegen post goud en deviezen staan. Het blijkt, dat de bankbiljettencirculatie — gewoonlijk het belangrijkste equivalent van den metaalvoorraad — nauwelijks door de gebeurtenissen van het laatste jaar is beïnvloed. Deze steeg van Zw. Frs. 1.303,4 mill. op 31 Aug. 1936 tot 1.418,8 mill. op 7 Nov. 1937, hetgeen ongeveer in overeenstemming zal zijn met de activeering van de Zwitserse volkshuishouding gedurende deze periode. De dagelijks opvraagbare verplichtingen van de Bank toonen een geheel ander beeld. Deze zijn van Zw. Frs. 456,9 mill. tot 1.809,5 mill. dus met niet minder dan rond 1.3 milliard of met 300 pCt. gestegen. Dit bedrag bestaat weliswaar niet alleen uit buitenlandsch Francentegoed. Hierin zijn eveneens eenige honderd millioenen Zwitserssch kapitaal begrepen, dat na de ineenstortingen van de markten gedurende de laatste maanden is gerepatriëerd. Voor het hot money-karakter van deze gelden heeft dit verschil geen beteekenis. Het Zwitsersche kapitaal is van nature en door traditie cosmopolitisch. Het is bereid onmiddellijk weder te emigreren, hetgeen blijkt uit deze wijze van belegging, die sedert lang reeds renteloos is en nu voortaan zelfs met een negatieve rente in den vorm van 1 pCt. administratieloon zal worden belast.

Een opmerkelijk gevolg van de overstroming van de geldmarkt met kortlopende middelen is, dat de credietfuncties van de Nationale Bank tot een minimum zijn ingekrompen. De gediscoteerde wissels zijn van Zw. Frs. 156,0 tot 10,2 mill. gedaald en de beleeningen van Zw. Frs. 62,6 tot 27,5 mill.

Terwijl uit den staat van de Nationale Bank in hoofdzaak blijkt, hoe de credietrelaties van Zwitserland met het buitenland zich hebben ontwikkeld, verschaffen de balans van de groote banken, welke kwartaalsgewijze worden gepubliceerd meer gegevens omtrent de credietverhoudingen in Zwitserland. De voornaamste posten van de samengevoegde balans vertoonen het volgende beeld:

Zeven Zwitsersche groote banken ¹⁾.

Datum	In mill. Zw. Frs.			
	Direct opvraagbaar	Deposito's op termijn	Spaargelden	Contante verplichtingen
30 Sept. 1936..	1.370	338	494	388
31 Mrt. 1937..	1.501	313	495	846
30 Sept. 1938..	1.745	278	494	820

Datum	In mill. Zw. Frs.			
	Kas	Wissels	Debiteuren in rek. crt.	Voorschott. en Beleeningen
30 Sept. 1936..	399	459	1.254	622
31 Mrt. 1937..	812	457	1.208	535
30 Sept. 1937..	855	656	1.101	432

¹⁾ Basler Handelsbank, Leu & Co., Eidgenössische Bank, Schweiz. Bankgesellschaft, Schw. Kreditanstalt, Schw. Bankverein, Schw. Volksbank.

De eenige post van de gelden van anderen, welke — en weliswaar in sterke mate — is toegenomen, is die van de direct opvraagbare deposito's. Daarentegen is het totaal van alle andere passiva hetzij op hetzelfde niveau gebleven, hetzij achteruitgegaan. Dit is in hoofdzaak met de termijndeposito's en met de geëmitteerde contante verplichtingen het geval, een beleggingsobject, dat in de kringen van de Zwitsersche spaarders zeer gewild is.

Deze samenstelling van de passiva drukt ook haar stempel op de activa van de groote banken. De eenige post, welke hiervan inderdaad is gestegen, is de kaspositie. Deze bedraagt thans Zw. Frs. 855 mill. tegen 399 mill. in Sept. 1936 en overtreft daarmee in sterke mate het eigen kapitaal van de banken (Zw. Frs. 524 mill.). De beleggingen voor productieve doeleinden zijn daarentegen over de geheele linie sterk gedaald. Alleen de gediscoteerde wissels vormen hierop een uitzondering en vertoonen een stijging die echter aan de transacties van een enkele instelling, de Schweizer Bankverein moet worden toegeschreven.

Van zeer groote beteekenis voor het Zwitsersche credietwezen zijn ook de 27 Kantonale Banken. Dit zijn de staatsinstellingen van de afzonderlijke kantons, die wat den omvang van haar totale omzetten betreft de grootbanken belangrijk overtreffen. Bij deze komen, in overeenstemming met het karakter van haar cliëntenkring, in hoofdzaak de gelden op langen termijn samen. De voornaamste posten van de balans van deze instellingen geven van Sept. 1936 tot Aug. 1937 het volgende beeld te zien:

27 Kantonale banken.

Datum	In mill. Zw. Frs.			
	Dadelijk opvraagbaar	Deposito's op termijn	Spaargelden	Contante verplichtingen
30 Sept. 1936..	501	399	2.689	2.528
31 Mrt. 1937..	553	426	2.741	2.601
31 Aug. 1937..	581	410	2.786	2.606

Datum	In mill. Zw. Frs.			
	Kas	Wissels	Debiteuren in rek. crt.	Voorschott. en Beleeningen
30 Sept. 1936..	145	159	628	560
31 Mrt. 1937..	358	146	598	554
31 Aug. 1937..	446	150	585	553

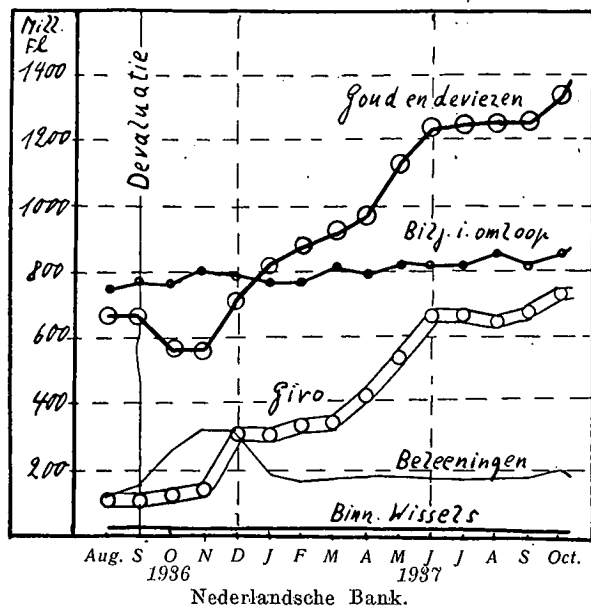
Hier zijn onder de passiva niet alleen de dadelijk opvraagbare deposito's, doch ook de gelden op langen termijn van anderen met ca. Zw. Frs. 200 mill. gestegen. Niettemin geven de activa geen stijging te zien van de productieve en rendabele beleggingen, doch een algemeenen achteruitgang, die alleen door een stijging van de kaspositie van Zw. Frs. 145 mill. tot 446 mill. wordt gecompenseerd.

De samenstelling van de passiva bij de Kantonale banken zou op veel grootere schaal een credietverleening op langen termijn toelaten. Dat dit niet het geval is, bewijst, dat niet alleen de korten looptijd van de gelden van anderen de credietverleening bemoeilijkt. Ook de vraag zelf naar crediet op langen termijn was tot dusver van de zijde van het Zwitsersch bedrijfsleven zeer gering.

* * *

De omstandigheden in Nederland zijn ongeveer gelijk aan die in Zwitserland. Ook hier zijn sedert de

depreciatie de gelden uit het buitenland bijna ononderbroken toegestroomd. Deze middelen vertoonen een uitgesproken hot money-karakter. De volgende grafiek geeft een beeld van deze ontwikkeling op den staat van De Nederlandsche Bank.

De goudvoorraad, welke nog wordt berekend in Guldens van de oude pariteit, toont een toeneming van f 669,8 mill. op 28 Sept. 1936 tot f 1.394,6 mill. op 8 Nov. 1937. De bankbiljettencirculatie blijkt zich ook hier nauwelijks te hebben gewijzigd. Deze steeg in dezelfde periode van f 772,7 tot 881,9 mill. De giroverplichtingen daarentegen zijn van f 100,6 tot f 742,5 mill. toegenomen. Evenals in Zwitserland zijn ook in Nederland de eigenlijke credietfuncties van de circulatiebank door den geldtoevloed sterk verminderd. De wisselportefeuille van De Nederlandsche Bank daalde van f 23,4 tot 9,6 mill. De bezeeningen op effecten konden van f 137,5 tot 189,1 mill. stijgen, doch deze blijft in sterke mate bij de werkelijke uitbreiding van het effectenverkeer ten achter.

Van de groote banken in Nederland publiceren er slechts twee instellingen maandelijks een bankstaat, t.w. de Incasso-Bank en de Twentsche Bank. Deze kan men echter als representatief voor de ontwikkeling bij alle banken beschouwen. Zij geven het volgende verloop te zien:

Twee Nederlandsche groote banken.

	Passiva		Activa	
	In mill. gulden	In mill. gulden	In mill. gulden	In mill. gulden
	Crediteuren	Deposito's	Kas	Debiteuren
30 Sept. 1936	123,9	79,0	39,6	143,7
31 Mrt. 1937	164,6	85,7	81,3	145,2
30 Sept. 1937	185,5	86,3	111,6	147,8
31 Oct. 1937	201,0	88,1	138,5	145,2

Hier vertoonen de crediteuren, die op de balansen niet in termijnen worden gescheiden, een stijging van 62 pCt. De deposito's zijn ook gestegen, echter slechts met 11 pCt. Onder de activa bleven de langlopende credieten, die slechts van f 143,7 tot 145,2 mill. toenamen, wat hun omvang betreft vrijwel onveranderd. De vreemde kasgelden zijn in den vorm van kasmiddelen sterk toegenomen, hetgeen in een stijging met 250 pCt. tot uiting komt.

De toestand in Nederland is dus blijkens dezen gang van zaken geheel overeenkomstig dien in Zwitserland. In Nederland wijst men evenwel de gedachte aan dwangmaatregelen van de hand, en wel omdat men in hoofdzaak als het voornaamste probleem beschouwt, handel en industrie weder geschikt te maken voor het opnemen van groote credieten op langen termijn. Zoodra hiervoor de voorwaarden zijn vervuld, hetgeen afhangt van de algemeene economische politiek, zullen ook de gelden op korte ter-

mijn vanzelf worden gebezigd voor belegging op langere termijn. Naast het vermijden van dwangmaatregelen ten opzichte van het economisch leven is een dergelijk resultaat echter niet in de laatste plaats tevens afhankelijk van een kalmteering van den algemeenen internationalen toestand, waarop Nederland zelf uiteraard echter slechts zeer weinig invloed kan uitoefenen.

Dr. H. SCHWARZ.

KAN ONZE ZAAIZAADVOORZIENING IN BETERE BANEN WORDEN GELEID EN DE EXPORT WORDEN BEVORDERD ?

De zaaizaadvoorziening, waarmee in dezen bedoeld wordt de voorziening van den landbouw met prima soorten gerst, haver, tarwe enz., is langzamerhand geworden tot een belangrijk vraagstuk.

Met soorten worden hier bedoeld variëteiten, welke creaties zijn van kweekers van landbouwzaden, die zich tot taak gesteld hebben door kruisingen en selecties steeds betere te zoeken, die in opbrengst en in andere eigenschappen boven de bestaande uitmunten.

Dit is een vraagstuk van intern belang voor den landbouw. Gewoonlijk wordt het van dien kant bekeken. Zeer zeker met recht. Allen die erbij betrokken zijn hebben de plicht ervoor te zorgen, dat de geleverde waar prima is; niet alleen uiterlijk, maar ook innerlijk, d.w.z. er dient op gelet te worden, dat de raseigenschappen zoo zuiver mogelijk bewaard blijven.

Om dit doel te bereiken, zijn dan ook verschillende instanties werkzaam, die eigenlijk alle hun middelpunt vinden in de keuringsdiensten. Deze keuringsdiensten hebben verdienstelijk werk geleverd, maar op een enkele uitzondering na kleeft hieraan het euvel, dat zij vaak te uitsluitend het intern landbouwbelang op het oog hebben.

Zulks is tot op zekere hoogte verklaarbaar, maar deze opzet is niet juist en verandering zou wensche-lijk zijn, want er zijn aan het vraagstuk van de zaaizaadvoorziening nog heel andere kanten. De voornaamste daarvan is, dat het vraagstuk gezien kan worden van den kant van den kweeker, die in ons land wel heel serieus en verdienstelijk werk verricht, maar die niet tot volle ontplooiing kan komen, omdat speciaal in ons land daarvoor verschillende belemmeringen zijn. Ook kan het vraagstuk gezien worden van den kant van den exporteur, doch hierop kom ik aan het slot van dit artikel uitvoeriger terug.

De belemmeringen van den kweeker schuilen allereerst in de kleine oppervlakte bouwgrond, die maakt, dat een speciaal ras of variëteit slechts een kleine oppervlakte kan beslaan. Dit wordt reeds heel duidelijk als men in aanmerking neemt, dat hier te lande ongeveer 20 erkende tarwerassen in de rassenlijst zijn opgenomen, hetgeen bij een areaal van 70.000 ha neerkomt op ruim 3.500 ha per ras. In Frankrijk en in Duitsland is de oppervlakte per ras zeker 10 tot 20 maal zoo groot en de kweeker is daar te lande door grootere omzetten in staat gesteld geworden zijn zaak in te richten naar den eisch des tijds.

Om die reden dient men met de grootste zorg na te gaan, op welke manier men in ons land het kweekproduct kan steunen, zoodat ook hier te lande de kweeker zijn bedrijf beter kan inrichten.

De problemen, die bij de veredeling van landbouwgewassen om den hoek komen kijken, worden steeds ingewikkelder en wil ons land niet in groote mate achterop geraken, dan dient ook de aandacht gericht te worden op de beste manier, waarop ons rassenassortiment kan worden gebracht op het peil, dat ons land waardig is.

Nu is het eigenlijk zoo gesteld, dat het particulier initiatief niet sterk genoeg naar voren kan komen, om tegen het buitenland op te tornen, vooral, omdat wij in een gevaarlijke overgangstijdperk leven.

Er is nog geen leiding gevende gedachte naar voren gebracht, die zou moeten aanwijzen welke maatregelen in het belang der zaaizaadvoorziening genomen

moeten worden. Toch lijkt het mij, dat wij in ons land eenigszins in de goede richting gaan; men gaat zich thans op het vraagstuk bezinnen en dat is al heel veel waard.

Het is thans zoo gesteld, dat de *eenige bescherming* die de kweeker geniet gelegen is in het feit, dat door wetenschap en practijk het woord „Origineel zaad”, als zijnde het product van den kweeker, de hand boven het hoofd wordt gehouden. Deze vorm van bescherming is eigenlijk bijzonder in haar soort. Zij berust tot dusver niet op een bescherming van den industrieelen eigendom, noch op eenige andere bescherming, doch in samenwerking van den kweeker met het Instituut voor Plantenveredeling te Wageningen is een toestand geschapen, die bevredigend kan worden genoemd voor beide partijen. Het gezag van dit Instituut en de uitgave van een rassenlijst, waarin de beste soorten zijn opgenomen, was een baken voor ieder, die met de zaaizaadvoorziening te doen had. Vertrouwen en samenwerking vormden alzoo de basis. Deze basis dreigt echter ernstig te worden aangetast.

De zaak is, dat ook de keuringsdienst eraan meewerkte bovengenoemden toestand, die langzamerhand gegroeid was, te bevorderen. Deze keuringsdienst, de N.A.K. (Ned. Alg. Keuringsdienst) is een semi-officieel lichaam, maar eenzijdig uit den landbouw opgesteld, doch naar gelang deze in beteekenis toeneemt, krijgt hij meer eigen leven en tegelijkertijd neiging, om de aangelegenheden, die bij de zaaizaadvoorziening naar voren komen, naar zijn kant te verleggen. Dat is dan al te eenzijdig naar den kant van de nabouwtelers.

De keuringsdienst doet zulks door den nabouw de hand boven het hoofd te houden, ten koste van het origineel, waardoor de kweeker, wiens positie in ons land toch reeds bemoeilijkt wordt door de kleine oppervlakte aan bouwland steeds meer in het gedrang komt, omdat hij dien nabouw niet meer in eigen handen heeft. Hij wordt alzoo door den nabouw zijner eigen rassen beconcurrerd, waarbij bovendien de naam: „Origineel” wordt aangevallen.

De vraag rijst op, of dit toeval is, maar hoe het ook zij, het is wel merkwaardig, dat sinds Dr. Harreveld in 1934 zijn bekend werk schreef, getiteld „De bescherming van den kweekerseigendom” en waarin deze een grondige studie heeft geleverd voor de bescherming van de belangen van den kweeker, de keuringsdienst maatregelen beraamt, die veel te weinig rekening houden met het bezit van den kweeker.

De kweekers zelf gaan trouwens ook niet geheel vrij uit; zij hebben zich jammer genoeg in den tijd die achter ons ligt, niet commercieel genoeg betoond om uit hun schepping het volle profijt te trekken. Zij zijn te veel opgegaan in hun kweekersarbeid en hoe nuttig dit op zichzelf ook mag zijn, toch kan niet ontkend worden, dat zij hun taak te eenzijdig hebben opgevat en deze fout wreekt zich thans. Bij den kweeker is echter een kentering merkbaar en op het oogenblik is het zoover gekomen, dat van vele zijden met klem het kweekersbezit wordt verdedigd. Dit is vooral duidelijk naar voren gekomen in een resolutie, opgesteld op het Int. Landbouwcongres, hetwelk in Juni l.l. in Scheveningen is gehouden.

Deze resolutie bepleit nationale en internationale samenwerking van alle officieele en semi-officieele lichamen, die met de zaadvoorziening te doen hebben, met het doel, om op basis van de Int. Conventie van Bern de creaties van den kweeker te steunen en te beschermen. Wanneer dit streven tot eenig resultaat leidt, en de leidende instanties in de landbouw wereld zouden zich daarbij aansluiten, dan zou het particulier initiatief in Nederland een hart onder den riem worden gestoken en zou de tijd zijn aangebroken, dat een krachtige beweging in de goede richting zich zou baan breken.

Onze kweekers zouden, als gevolg van betere financiële uitkomsten van hun bedrijven, deze op peil

kunnen brengen en onze landbouw zou van de verhoogde prestaties, met als gevolg betere graanrassen, in groote mate de voordeelen trekken. Daarmee is reeds veel gewonnen, maar bij nadere beschouwing zal men tot de conclusie moeten komen, dat het directe landbouwbelang nog maar een onderdeel is van het zaaizaadvraagstuk, want voor ons land zou het kweeken van landbouwzaden een beteekenis kunnen krijgen die ver boven het intern landbouwbelang uit gaat, nl. den export van onze zaden.

Wij zijn een exportland en voeren gaarne z.g. veredelde producten uit. Veredelde granen kunnen in de allereerste plaats met dezen naam worden betiteld. Om die reden moet aan onze kweekers volle gelegenheid gegeven worden om zich te ontplooiën en de macht van instanties, als de keuringsdiensten, moet tot haar ware proporties worden teruggebracht. Wij moeten het particulier initiatief moreel steunen, althans niet belemmeren, maar daarbij mogen wij ons wel haasten, want ons land is achterop. Deze achterstand is echter nog in te halen, zoodat de mogelijkheid bestaat, dat wij in de toekomst nog vele landen, wat de kwaliteit der rassen aangaat, kunnen evenaren en zelfs voorbij streven, waardoor de exportgelegenheid zal kunnen toenemen.

Met hoogveredelde producten zou onze naam, onze traditie zoowel op het gebied van landbouw als van handel, kunnen worden gehandhaafd en beiden zouden bij dezen export een loonend emplot kunnen vinden.

Het zou daarom van belang zijn, als dit vraagstuk werd gerukt uit de sfeer, waarin het thans gevangen is en het zal m.i. gewenscht zijn, dat leidende instanties op het gebied van de economie en van den handel dit probleem eens nader bezien.

P. DIJKHUIS.

DE RIJKSMIDDELEN OVER OCTOBER 1937.

Voor het eerst sedert ruim een jaar hebben de niet-directe heffingen minder opgebracht dan in dezelfde maand van het vorige jaar. Intusschen moet hierbij worden opgemerkt, dat het middelenoverzicht van October 1936 het eerste was, waarin de gevolgen van de depreciatie van den Gulden waren te onderkennen. Ook is de teruggang niet groot (f 1.133.600 bij een ontvangst in October jl. van f 34.207.400). Bij nadere beschouwing blijkt spoedig, dat het decrees voornamelijk in de successierechten zit, die in October 1936 het exorbitante bedrag van f 5.171.600 opleverden en ditmaal f 1.628.600 minder. Uit een en ander blijkt wel, dat het thans gepubliceerde overzicht weinig afwijkt van dat, waaraan wij den laatsten tijd gewend zijn geraakt. De gemiddelde maandraming werd thans overschreden met f 3.030.100, waarbij moet worden bedacht, dat bij het opmaken van de raming met de gewijzigde tijdsomstandigheden nog geen rekening kon worden gehouden.

In vergelijking met dezelfde maand van het vorige jaar vertoonen de dividend- en tantiëmebelasting, de invoerrechten, het statistiekrecht, de geslacht-, de wijn-, de bieraccijns, de omzetbelasting, de couponbelasting, de registratierechten en de loodsgelden een hooger opbrengstcijfer. De gemiddelde maandraming werd niet gehaald bij de dividend- en tantiëmebelasting, den zontaccijns, den wijnaccijns en de couponbelasting.

In de eerste tien maanden van het loopende jaar werd in totaal ontvangen f 360.920.300 tegen f 302.826.000 in hetzelfde tijdvak van het vorige jaar; de stijging bedraagt derhalve f 58.094.300. Alle middelen hebben in de periode Januari t/m. October meer opgebracht dan in het vorige jaar. Wat de raming betreft, deze werd eveneens bij alle middelen overschreden; in totaal hebben zij f 49.482.800 meer opgeleverd dan waarop bij de vaststelling van de raming werd gerekend.

In tegenstelling met de beide vorige maanden gaf de dividend- en tantiëmebelasting ditmaal weer een

surplus (van f 186.400), waardoor de in de afgelopen maanden verkregen voorsprong steeg tot f 6.998.300. Het geheele voor 1937 geraamde opbrengstcijfer werd in de eerste tien maanden reeds overtroffen met f 5.934.000. In de hoogere dividend-declaraties weerspiegelt zich de verbetering van den economischen toestand; daarnaast hebben de opcenten een gunstigen invloed uitgeoefend.

De invoerrechten waren weer hoog; ditmaal bedraagt de ontvangst f 8.467.300, d.i. f 150.700 meer dan in October 1936 en f 863.200 boven de gemiddelde maandraming. Dat de invoerrechten in den laatsten tijd zulke ruime baten geven is naast de prijsstijging van tal van ingevoerde goederen niet in het minst te danken aan de uitzetting van onzen invoer. Gerekend over tien maanden werd in het loopende jaar f 10.443.500 meer aan invoerrechten ontvangen dan in 1936. De geregelde stijging van het statistiekrecht wijst ook op een toeneming van onzen buitenlandschen handel. In October jl. leverde laatstgenoemd middel een surplus van f 68.700. Gerekend over tien maanden bedraagt de toeneming f 873.700; in dien tijd werd reeds f 706.700 méér ontvangen dan waarop de geheele opbrengst van 1937 blijkens de raming werd geschat.

De groep der accijnzen maakt, indien men de ontvangsten vergelijkt met die van de gelijknamige maand van het vorige jaar, een minder goed figuur. Toch waren de opbrengsten niet ongunstig, hetgeen blijkt, indien men ze met de maandraming vergelijkt. Deze groep van heffingen ondergaat den invloed van de langzame stijging van de binnenlandsche koopkracht. Bij afzonderlijke beschouwing van de verschillende middelen valt in de eerste plaats op, dat de zoutaccijns f 35.500 minder heeft opgeleverd. Vermoedelijk moet aan een wisselwerking met eenige vorige maanden worden gedacht, waarin de zoutaccijns hoge baten gaf; in ieder geval hebben de reeds verstreken maanden nog f 119.800 meer opgeleverd dan de eerste tien maanden van 1936. De geslachtaccijns leverde f 32.200 méér op, als gevolg van de sterk gestegen rundveeprijzen. Het geheele voor 1937 geraamde opbrengstcijfer is in de eerste 10 maanden reeds bereikt. Aan wijnaccijns werd f 6.600 méér geïnd, doch de eerste maand van het kwartaal is voor dit middel van ondergeschikte betekenis. Het gedistilleerd gaf een daling te zien van f 280.600, doch deze teruggang is slechts schijnbaar, daar de maand October ditmaal een verschijndag van den krediettermijn minder telde dan in 1936. De bieraccijns ging vooruit met f 119.300; ook dit middel geeft den laatsten tijd bevredigende ontvangsten. De suikeraccijns kon ditmaal de opbrengst van dezelfde maand van het vorige jaar niet halen; de achterstand bedraagt f 233.800. Hiertegenover moet worden opgemerkt, dat de maandraming met f 117.500 werd overschreden. Bovendien kon tot dusver in 1937 f 1.448.800 meer worden geboekt dan in dezelfde maanden van het vorige jaar. Het peil is den laatsten tijd hoger dan in het 1e halfjaar. De tabaksaccijns bracht ditmaal f 503.800 minder op dan in October 1936. De ontvangsten van laatstgenoemde maand waren echter bijzonder hoog; op zichzelf beschouwd was de loop van den hier besproken accijns in October jl. niet ongunstig. Behalve het oplopen der prijzen schijnt ook een verschuiving van het verbruik naar de duurere sigaren tot de stijging van den laatsten tijd te hebben medegewerkt. De vooruitgang over de eerste tien maanden belooft f 824.700.

De belasting op gouden en zilveren werken verschafte f 1000 minder, doch men vergete niet, dat de opbrengst van October 1936 abnormaal hoog was. De ontvangst der afgelopen maand was gunstiger dan die van een der voorafgaande maanden van het jaar. Hoewel de opbrengst der omzetbelasting belangrijk bij die van de beide voorafgaande maanden ten achter bleef, kon, in vergelijking met October 1936, toch een vooruitgang van f 488.900 worden

geconstateerd. De toeneming van het verbruik, alsmede de prijsverhooging van tal van artikelen blijven de oorzaken van de geleidelijke stijging van de opbrengst van het hier besproken middel en zijn een duidelijke aanwijzing van de algemeene opleving in het land. De couponbelasting wijst een accres aan van f 152.100; toch was de ontvangst ditmaal niet hoog, immers f 36.200 lager dan de gemiddelde maandraming. Doordat de couponbelasting in de voorafgaande maanden bijzonder ruime baten heeft gegeven, werd in de eerste 10 maanden nog f 675.100 meer ontvangen dan in 1936.

De zegelrechten leverden f 17.400 minder op; de teruggang zit met name in de beursbelasting, welke een daling van niet minder dan f 548.300 vertoonde. Vergeleken met de vorige maanden van het jaar blijkt er niettemin eenige teruggang in de zegelrechten te zijn. Dit neemt niet weg, dat de baten nog ruim zijn, zoodat in October jl. f 1.292.800 boven de maandraming kon worden geboekt. De registratierechten liepen op met f 349.500 en blijven zich gunstig ontwikkelen. De verbetering van de conjunctuur komt in den loop van dit middel duidelijk uit.

De successierechten gaven f 1.628.600 minder dan in October 1936. Echter moet worden bedacht, dat de ontvangst van laatstgenoemde maand abnormaal hoog was. In de afgelopen maand kwam toch nog f 143.000 boven de maandraming binnen. De eerste 10 maanden hebben f 5.238.400 méér opgeleverd. Veilig mag worden aangenomen, dat dit middel zich door de stijging van de waarde der vermogens na de depreciatie van den Gulden in de naaste toekomst in stijgende lijn zal bewegen. De loodsgelden vermeerderden met f 12.700 en verschafte aldus f 80.000, een voor dit kleine middel zeer hoog bedrag. Er is meer bedrijvigheid in het scheepvaartverkeer.

Over de directe belastingen valt niet veel te vertellen. Het nieuwe belastingjaar oefent niet zooveel invloed meer uit als in de voorafgaande maanden; de meeste belastingbiljetten zijn reeds afgegeven. Vergelijking met den stand van het overeenkomstige dienstjaar op hetzelfde tijdstip van 1936 toont aan, dat alle directe belastingen thans voor een hooger bedrag te boek staan. De stijging van de grondbelasting beteekent een normaal accres, dat van de inkomstenbelasting is grootendeels toe te schrijven aan de verbetering van den economischen toestand. Echter is ook de aanslagregeling ditmaal vlugger verlopen dan het vorige jaar. Bij de vermogensbelasting en de verdedigingsbelasting I doen de gestegen effectenkoersen en de sedert de depreciatie van den Gulden ingetreden waardevermeerdering van het vaste goed hun invloed gelden. Bij de belasting van de doode hand is vermoedelijk een inhalen van achterstand in het spel.

AANTEKENINGEN.

Een belangrijk arrest inzake prijsbinding.

De hier te lande bestaande belangstelling voor het vraagstuk der prijsbinding geeft ons aanleiding het hierna volgend, op 11 November jl. door den Hoogen Raad der Nederlanden gewezen, arrest in extenso op te nemen:

De Hooge Raad der Nederlanden, in de zaak (No. 7260) van:

de *Naamlooze Vennootschap Parfumerie Florence*, gevestigd te *Amsterdam*, eischeres tot cassatie van een op 31 December 1936 door het Gerechtshof te *Amsterdam* tusschen partijen gewezen arrest, vertegenwoordigd door *Mr. G. A. Fijn van Draat*, advocaat bij den Hoogen Raad;

tegen

de *Naamlooze Vennootschap N.V. Pharmaceutische Handelsafdeling voorheen Kerkhoff & Co.*, gevestigd te *Amsterdam*, verweerster in cassatie, vertegenwoor-

digd door Jhr. Mr. W. M. de Brauw, advocaat bij den Hoogen Raad;

Partijen gehoord;

Gehoord de conclusie van den Advocaat-Generaal Van Lier, namens den Procureur-Generaal, strekkende tot verwerping van het beroep met veroordeeling van eischeres tot cassatie in de kosten op de cassatie gevallen;

Gezien de stukken;

Overwegende dat uit het bestreden arrest blijkt, dat verweerster, verder Kerkhoff te noemen, de eischeres, als Florence aan te duiden, in kort geding heeft gedagvaard voor den President der Arrondissements-Rechtbank te Amsterdam en onder meer heeft gesteld: dat zij in den handel brengt en met uitsluiting van ieder ander gerechtigd is in den handel te brengen tubes Kolynos tandcream in Hollandsche verpakking met de vermelding: een wetenschappelijke tandpasta volgens voorschrift van N. S. Jenkins D.D.S.; dat alle afnemers, grossiers en winkeliers, aan wie zij deze tandcream verkoopt, verplicht zijn, zich tegenover haar te verbinden en zich dan ook tegenover haar verplichten, deze tandcream uitsluitend tegen den detailprijs van 60 cent per tube te verkoopen, respectievelijk te doen verkoopen, zulks op straffe van een boete; dat zij er zooveel mogelijk voor zorgt, dat haar afnemers deze verplichting prompt nakomen en dien vasten detailprijs van 60 cent per tube handhaven; dat haar is gebleken, dat Florence in het bezit is geraakt van tubes Kolynos tandcream in Hollandsche verpakking, door haar, Kerkhoff, in den handel gebracht, welke tubes Florence echter niet rechtstreeks van haar, Kerkhoff, heeft betrokken, behoorende Florence niet tot haar afnemers; dat haar voorts is gebleken, dat Florence deze tubes in haar winkel te Amsterdam, althans te Amsterdam, tegen een detailprijs van 49 cent per tube aan het publiek te koop biedt en verkoopt, althans doet bieden en doet verkoopen, in elk geval tegen een lageren detailprijs dan 60 cent per tube; dat de handelwijze van Florence onrechtmatig is, zij te dier zake schade lijdt en een eisch tot schadevergoeding cum annexis tegen Florence zal instellen, doch inmiddels van den President een bevel op Florence wenscht uit te lokken;

dat Kerkhoff op grond van een en ander heeft gevorderd, dat de President bij vonnis in kort geding Florence bevele: het voormeld door haar, Kerkhoff, in den handel gebrachte artikel, te weten tubes Kolynos tandcream in Hollandsche verpakking met de vermelding: een wetenschappelijke tandpasta volgens voorschrift van N. S. Jenkins D.D.S., niet te koop aan te bieden, noch te verkoopen, noch te koop te doen aanbieden, noch te doen verkoopen tegen een detailprijs, lager dan den vasten detailprijs van 60 cent per tube, op verbeurte van een dwangsom ten behoeve van haar, Kerkhoff, van één honderd gulden voor elken dag, waarop Florence in strijd met dit bevel mocht handelen;

dat de President de vordering heeft afgewezen, maar het Hof met vernietiging van het vonnis van den President de vordering heeft toegewezen;

Overwegende dat het Hof bij zijn arrest voor het onderhavig geding als vaststaande aanneemt:

1o. dat tubes Kolynos in de Nederlandsche verpakking, — als in de dagvaarding nader beschreven, — alleen door Kerkhoff in Nederland in het handelsverkeer worden gebracht;

2o. dat zulke tubes door de grossiers, aan welke Kerkhoff levert, ingevolge overeenkomsten tusschen haar en die grossiers, slechts mogen worden geleverd aan die detaillisten, wier namen voorkomen op een door Kerkhoff aangehouden lijst en dat alle op die lijst voorkomende detaillisten zich tegenover deze hebben verbonden, de tubes niet te leveren aan het publiek tegen een anderen prijs dan 60 cent per tube;

3o. dat Florence sinds geruimen tijd, vóór het uit-

brenge van de dagvaarding met het onder 1o. en 2o. vermelde op de hoogte was;

4o. dat Florence's naam niet op voormelde lijst van detaillisten voorkomt;

5o. dat Florence in haar winkel reeds geruimen tijd voor het uitbrengen der dagvaarding tubes als voormeld verkoopt tegen een prijs van 49 cent per tube en na de in de dagvaarding vermelde sommatie van 2 Augustus 1935 om den verkoop tegen een anderen prijs dan 60 cent per tube te staken, met dien verkoop toch is doorgegaan;

Overwegende dat het Hof uit deze vaststaande feiten besluit, dat Florence, zulke tubes verkoope, verkoopt tubes, welke niet dan tengevolge van contractbreuk van den grossier of een ingeschreven detaillist in haar handen kunnen zijn gekomen, contractbreuk, aan welke of Florence zelve heeft deelgenomen, door als koper van den grossier of detaillist op te treden, of een derde, van wien Florence ze direct of indirect heeft betrokken, maar van welke contractbreuk Florence in elk geval weet, dat zij heeft plaats gevonden tóén of vóór dat de tubes in haar bezit kwamen;

dat het Hof vervolgens de vraag stelt, of er redelijke grond bestaat om aan te nemen, dat de gewone rechter zal oordeelen, dat in verband met de voormelde contractbreuk de handelingen van Florence tegenover Kerkhoff een onrechtmatige daad opleveren, welke vraag het Hof bevestigend beantwoordt, daarbij overwegende:

„dat het door Kerkhoff gestelde verkoopen door „Florence in haar winkel van de bedoelde tubes tegen „den prijs van 49 cent, de verkoopsorganisatie van „Kerkhoff noodwendig verstoort, het vertrouwen van „de bona fide detaillisten in Kerkhoff in ge- „vaar brengt en geschikt is om het publiek argwaan „te doen opvatten ten opzichte van Kerkhoff's pro- „duct, terwijl daardoor tevens, op het punt van den „prijs, aan de detaillisten een concurrentie wordt „aangedaan, tegenover welke zij machteloos staan, „zoolang zij hun verbintenis tegenover Kerkhoff wil- „len blijven naleven;

„dat, nu zoodanig verkoopen door Florence, gelijk „uit het bovenoverwogene volgt, is gebaseerd op een „gedrag van een of meer der personen, die in Ker- „hoff's verkooporganisatie een rol spelen, dat blij- „kens de in die organisatie geldende bepalingen con- „tractbreuk is, nu dat verkoopen aan Florence slechts „mogelijk is, door bewustelijk van die contractbreuk „gebruik te maken, dat verkoopen moet worden aan- „gemerkt als een gedrag van Florence, dat indruischt „tegen de zorgvuldigheid, die deze tegenover de be- „langen van Kerkhoff heeft te betrachten;

„dat het gedrag van Florence wel niet is een vorm „van concurrentie van deze met het bedrijf van „Kerkhoff in den gewonen zin van dat woord — im- „mers dat gedrag niet rechtstreeks er toe leidt, dat „Kerkhoff minder tubes slijt of voor haar tubes min- „der ontvangt, dan het geval zou zijn, indien Florence „zich niet zoo gedroeg — maar de concurrentie met „de bedrijven van bona fide detaillisten, welke, gelijk „boven reeds opgemerkt, het gedrag van Florence wèl „oplevert, moet worden aangemerkt — vermits de „bloei van die bedrijven, voor den goeden gang van „zaken in Kerkhoff's bedrijf van groot belang is — „als een concurrentie, aan Kerkhoff's eigen bedrijf „aangedaan, althans voor de beoordeeling van de „vraag, of Florence's gedrag tegenover Kerkhoff de „grenzen der behoorlijkheid al dan niet overschrijdt, „de maatstaf moet worden aangelegd, die in zaken „van concurrentie tusschen kooplieden geldt;

„dat ook aan dien maatstaf gemeten, het gedrag „van Florence, gelijk het hierboven werd beschreven, „tegenover Kerkhoff oplevert een veronachtzaming „van de regelen van behoorlijkheid en eerlijkheid, die „tusschen elkaar beconcurrerende kooplieden moet „worden betracht”;

Overwegende dat het Hof vervolgens heeft beslist als hiervoren gemeld;

Overwegende dat tegen 's Hofs arrest als middel van cassatie is aangevoerd: Schending, althans verkeerde toepassing van de artikelen 1376 en 1401 van het Burgerlijk Wetboek, 48 en 134 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, doordien het Hof oordeelend, dat 1. het door Kerkhoff gestelde verkopen door Florence in haar winkel van de bedoelde tubes tegen den prijs van 49 cent moet beschouwd worden als een gedrag van Florence, dat indruischt tegen de zorgvuldigheid, die Florence tegenover de belangen van Kerkhoff moet betrachten nu dit verkopen is gebaseerd en slechts mogelijk is, als een en ander in het tweede lid van 's Hofs boven overgenomen overwegingen is vermeld; 2. bij beoordeeling van de vraag of Florence's gedrag tegenover Kerkhoff de grenzen der behoorlijkheid overschrijdt, moet worden aangelegd de maatstaf, die in zaken van concurrentie tusschen kooplieden geldt en dat aan dien maatstaf gemeten het gedrag van Florence oplevert een veronachtzaming van de regelen van behoorlijkheid en eerlijkheid, die tusschen elkaar beconcurrerende kooplieden moet worden betracht,

ten onrechte aldus oordeelt, omdat:

I. het door Florence verkopen van de tubes tegen 49 cent althans beneden den door Kerkhoff vastgestelden detailprijs ad 60 cent op zichzelf geen onrechtmatige daad jegens Kerkhoff is, ook dan niet al is het verkopen slechts mogelijk door bewustelijk gebruik te maken van de in verkoopsorganisatie van Kerkhoff gepleegde contractbreuk, te eer nu het Hof met betrekking tot die contractbreuk, slechts als de ééne mogelijkheid heeft verondersteld, dat Florence deze tubes verkregen heeft en verkrijgt door zelf deel te nemen aan contractbreuk van den grossier of detaillist en als de andere mogelijkheid dat Florence de tubes heeft verkregen en verkrijgt van een derde die direct of indirect deel heeft genomen aan zoodanige aan Florence bij het verwerven der tubes bekende contractbreuk;

II. Florence alleen dan een onrechtmatige daad heeft gepleegd indien Florence handelt of naloot aldus, dat deze handeling of dit nalaten inbreuk maakt op Kerkhoff's recht of in strijd is met Florence's rechtspligt of indruischt hetzij tegen de goede zeden, hetzij tegen de zorgvuldigheid, welke in het *maatschappelijke* verkeer bestaat ten aanzien van Kerkhoff's persoon of goed, doch bij de beoordeeling niet — althans niet gelijk het Hof doet uitsluitend — mag aangelegd worden de maatstaf, die in zaken van concurrentie — slechts — tusschen kooplieden geldt.

III. Zelfs gemeten naar den — door het Hof niet nader omschreven — tusschen kooplieden in zaken van concurrentie en volgens het Hof ook tusschen partijen geldenden maatstaf het gedrag van Florence evenmin oplevert een onrechtmatige daad.

Overwegende omtrent het middel onder I:

dat gezien de door het Hof als vaststaande aangenomen feiten, hierboven onder 1—5 vermeld, en de daaruit door het Hof getrokken conclusie, terecht is aangenomen, dat de handelingen van Florence, t.w. het verkopen van de tubes beneden den vastgestelden prijs, een onrechtmatige daad tegen Kerkhoff opleveren;

dat toch Florence door bewustelijk, zooals het Hof zegt, gebruik te maken van de omstandigheid, dat personen, die in de verkoopsorganisatie van Kerkhoff een rol spelen, zich wederrechtelijk onttrekken aan hun te dien aanzien tegenover Kerkhoff op zich genomen verplichtingen, voor zich de gelegenheid schept en vervolgens die gelegenheid benut om regelmatig en zelfs na ontvangen waarschuwing ter bevordering van eigen bedrijf, handelingen te plegen, waartegenover zijn concurrenten, die hun verplichtingen jegens Kerkhoff naleven, machteloos staan en

waardoor de bedoelde, een gesloten stelsel vormende, verkoopsorganisatie wordt verstoord en dientengevolge Kerkhoff's bedrijf benadeeld;

dat Florence aldus concurrerend dit doet op een wijze, welke indruischt tegen de zorgvuldigheid, die zij tegenover de belangen van Kerkhoff moet in acht nemen, en daarbij niet van beteekenis is of zij de tubes betreft van dengeen, die zich aan de contractbreuk tegenover Kerkhoff schuldig maakt, dan wel van een derde, nu zoo in het een als in het andere geval zij weet, dat slechts door contractbreuk de tubes in haar bezit komen;

dat het middel onder I derhalve faalt;

Overwegende dat het middel onder II feitelijken grondslag mist;

dat immers, het Hof niet een anderen maatstaf aan de gedragingen van Florence heeft aangelegd, dan dien, welke in het maatschappelijk verkeer bestaat doch terecht, waar het hier betreft een geval van concurrentie, zich afspelend in de koopmanswereld, beslissend heeft geacht, wat daarbij tusschen kooplieden betaamt;

Overwegende dat nu het middel onder II feitelijken grondslag ontbeert, het middel onder III vanzelf komt te vervallen;

Verwerpt het beroep;

Veroordeelt eischeres in de kosten van het geding in cassatie, tot de uitspraak van dit arrest aan zijde van verweerster begroot op vijftien gulden vijftig cents aan verschotten en op vier honderd vijftig gulden voor salaris.

Gedaan bij de heeren Jhr. Feith, President, Van Gelein Vitringa, Kirberger, Nijpels en Meckmann, Raden, en door voornoemden President uitgesproken ter openbare terechtzitting van den Elfden November 1900 Zeven en Dertig, in bijzijn van den Advocaat-Generaal Wijnveldt.

(get.) Rh. FEITH.

(get.) H. J. KIST.

De prijsverlaging van merkartikelen in Duitsland.

De prijsverlaging voor een aantal merkartikelen in Duitsland, welke op 15 November jl. ingegaan is, vormt een belangrijke maatregel, waarvan een tweetal aspecten nadere beschouwing verdient.

In de eerste plaats moet deze maatregel gezien worden binnen het kader van de prijspolitiek, welke in Duitsland sinds October 1936 gevoerd wordt. Aan deze prijspolitiek heeft „Die Wirtschaftskurve” (Heft IV 1937) eenige beschouwingen gewijd, waaraan wij het volgende ontleenen.

De prijspolitiek vormt een onderdeel van het vierjarenplan; men moet deze politiek niet als een belangrijk principieel onderdeel van de economische politiek van het Derde Rijk zien, maar als een in beginsel tijdelijke noodmaatregel, zooals bijv. ook de deviezenpolitiek is.

Bij wet van 29 October 1936 werd een rijkscommissaris voor de prijzen aangewezen, die het recht kreeg alle maatregelen te treffen, welke noodig zijn om rechtvaardige prijzen en retributies te verzekeren. Het begrip prijzen is daarbij zeer ruim genomen, er buiten vallen slechts loonen, salarissen, rijksbelastingen, rentestanden en beurskoersen.

De kern van de op deze wet gebaseerde maatregelen is nu, dat in Duitsland geen vrije prijzen meer bestaan, voor zoover het wijzigingen naar boven betreft. De verschillende tendenzen tot prijsstijging, welke in den herfst van 1936 steeds sterker werden, waren het gevolg van verschillende factoren. Als zoodanig zijn te noemen: de snelle stijging van verschillende wereldmarktprijzen, het toenemend gebruik van duurere synthetische producten, de vergrootte vraag naar producten, welke de doorvoering van het vierjarenplan medebrengt.

Deze prijsstijging moest nu, vooral in de kleinhandelssfeer, met alle krachten geremd worden. De

nominale loonen zijn sinds 1932 niet gewijzigd en de loonsverhoging, welke op een belangrijke stijging van kosten van levensonderhoud zou moeten volgen, zou de uitvoering van het vierjarenplan bedreigen en ook andere ernstige gevolgen — ernstige inflatie, — mede kunnen brengen.

De prijscommissaris is tot nu toe in drie richtingen opgetreden:

1o. Op 26 Nov. 1936 werd de z.g. prijsstopverordening uitgevaardigd als gevolg van de zeer snel stijgende grondstoffenprijzen, welke de andere prijzen dreigden mee te slepen. In principe vallen alle prijzen er onder, doch er zijn talrijke uitzonderingen.

2o. Verhoging is toegelaten om „volkswirtschaftliche Schäden und privatwirtschaftliche Härten zu vermeiden“. Deze uitzonderingen waren bijv. noodig voor verschillende geïmporteerde artikelen, of in gevallen waar de verhouding van prijzen en kosten zeer ongunstig voor de ondernemers werd.

3o. Compensaties voor de sub 2o. genoemde uitzonderingen werden gevonden in partieele prijsdalingen. In het bijzonder zijn daarbij de winstmarges van de ondernemers besnoeid. Terwijl men tot nu toe alleen de gebonden prijzen gecontroleerd had, aannemende dat de onder vrije concurrentie tot stand gekomen prijzen niet te hoog zouden zijn, werden thans ook deze laatste prijzen nauwkeurig onderzocht. Prijsverlagingen vonden o.a. plaats bij cement, kunstmest, stapelvezel en radio-artikelen.

De toepassing van deze regels was uiteraard zeer moeilijk, daar men steeds weer voor nieuwe speciale gevallen kwam te staan. Zoo bracht de toepassing van prijsverlagingen krachtens sub 3o. het gevaar mee, dat de grensproducenten de productie stop zouden zetten na eenigen tijd verlies geleden te hebben.

* *

De recente prijsverlaging voor merkartikelen is dus in het algemeene kader der Duitse prijzenpolitiek te zien als een der compenseerende maatregelen voor de elders onvermijdelijke prijsverhogingen.

Alvorens op het speciale karakter van deze prijsverlaging in te gaan, willen wij eerst haar betekenis toelichten, waarbij wij eenige gegevens ontleenen aan de „Frankfurter Zeitung“ van 30 Oct. en de „Deutsche Wirtschaftsring“ van 5 Nov. jl.

Een algemeene prijsverlaging voor alle merkartikelen, zoals in 1931 plaats vond, stootte op groote bezwaren, wgens de geheel veranderde omstandigheden. Toen ging het om de aanpassing aan een gedaald prijsniveau, nu om remming van een stijgend prijsniveau. De maatregelen werden in nauw overleg met de industrie ontworpen, waardoor het karakter van eenzijdigen dwang ontbrak; in dit verband spreekt de „Deutsche Wirtschaftsring“ zelfs van een vrijwillige prijsverlaging.

Het „Institut für Konjunkturforschung“ heeft geschat, dat de prijsverlaging ongeveer een derde van den totalen omzet van merkartikelen omvat. Deze in prijs verlaagde artikelen omvatten o.m. een groot aantal producten van de electrotechnische industrie (vooral voor huishoudelijk gebruik), radiotoestellen en onderdeelen, artikelen van de chemische industrie (zeepoeder, eau de cologne, tandpasta, scheerzeep enz.). Ook in andere bedrijfstakken zijn verlagingen doorgevoerd. De prijsdaling varieert van 5 tot 10 pCt.; ook de groot- en kleinhandel offeren daarbij een deel van hun winstmarges op.

Men schat de totale prijsverlaging, welke uit de getroffen maatregelen voortvloeit, op 100 miljoen R.M. Hoewel dit bedrag aanzienlijk is, moet men toch opmerken, dat voor groote groepen der bevolking de verlaging zeer weinig zal betekenen. Het karakter van de verschillende artikelen, welke in prijs verlaagd zijn, brengt dit al mee. Het zijn voor een belangrijk deel luxe of semi-luxe artikelen, die vaak een duurzaam karakter hebben, en dus per jaar slechts door een gedeelte der consumenten aangeschaft worden. De totale omzetten in den detailhandel

gedurende het jaar 1936 werden door het Institut für Konjunkturforschung op 2800 miljoen R.M. (waarvan 15 à 20 pCt. merkartikelen) geschat. De besparing van 100 miljoen R.M. beteekent dus slechts ruim 3½ pCt. van de totale aankopen bij den detailhandel, welke nog slechts een deel der kosten van levensonderhoud vormen.

* *

Een tweede aspect van de prijsverlaging betreft het ingrijpen in de gebonden prijzen.

Reeds vóór de ingrijpende maatregelen van October 1936 hebben deze onder toezicht gestaan. Hooge monopoliewinsten werden bestreden, daar ze de prijzen verhoogden en daarmee het evenwicht van loonen en prijzen bedreigden. Merkwaardig is nu, hoe de prijsstopverordening tot op zekere hoogte de inbreuk op prijsbindingen sanctioneerde.

De vaststelling van den detailverkoop prijs van merkartikelen door den fabrikant is, zooals ook hier te lande, een veel voorkomend verschijnsel.

Evenzeer wordt ook in Deutschland getracht, o.m. door verkoop van ingevoerde merkartikelen van hetzelfde merk, deze prijzen te ontduiken. De prijsstopverordening bepaalde, dat de prijs op 17 Oct. 1936 de richtprijs zou zijn. Wie echter als detaillist den vastgestelden prijs van een merkartikel saboteerde door verkoop tegen lagere prijs, was voor de „prijsstop“ ook aan dien lagere prijs gebonden.

Sinds 23 Februari 1937 was echter een belangrijke verzachting ingetreden. De fabrikanten van merkartikelen konden voortaan voor hun afnemers, zelfs zonder hun toestemming, goedkeuring voor een verhoging van den voorgeschreven prijs vragen. Krijgt men deze toestemming, dan kan de fabrikant de normale pressiemiddelen op den „prijsbreker“ toepassen. Zulke goedkeuringen zijn in groote getale verleend.

Ongeveer gelijktijdig met de recente prijsverlaging van merkartikelen heeft nu de prijscommissaris een verordening uitgevaardigd, krachtens welke overeenkomsten of afspraken betreffende de verkoopprijzen van de volgende handelsinstantie (de z.g. tweede hand), ook in den vorm van kortingen en toeslagen, door den prijscommissaris opgeheven kunnen worden voor die merkartikelen, welke de prijscommissaris in de „Reichsanzeiger“ aangeeft. Daaronder vallen ook prijsaanbevelingen in den vorm van mededeelingen over de prijzen, prijslijsten, enz. Alle prijsafspraken voor aldus in de „Reichsanzeiger“ aangegeven artikelen zijn nietig.

De „Frankfurter Zeitung“ merkt hierbij op, dat deze verordening geen enkel nieuw recht aan de reeds bestaande rechten van den prijscommissaris toevoegt. Duidelijk is in ieder geval, dat het heele systeem van prijsafspraken, bindingen enz. thans zeer gemakkelijk in Deutschland verstoord kan worden.

De prijscommissaris heeft echter in een interview verklaard, dat de desbetreffende maatregel alleen toegepast zal worden indien men zich uit domheid of kwaadwilligheid tegen gerechtvaardigde eischen verzetten zou. Deze interpretatie is vrij ruim, doch voorschands kan men zeggen, dat de structuur van den handel in merkartikelen in Deutschland intact is gebleven.

De eenige branche, waar men zeer beslist een stap terug heeft gedaan, is de levensmiddelenbranche. Op dit gebied was een sterke overgang te bespeuren van losse naar verpakte artikelen, wat prijsverhoging met zich meebracht. Hier zijn maatregelen genomen om den toestand van 1934/35 en 1935/36 weer te herstellen. Voorts hebben enkele firma's in deze branche zelf prijsverlaging aangeboden.

Het is duidelijk, dat de gebonden prijzen steeds aan de verdenking van te hoog te zijn zullen blijven bloot staan. Mocht de tendens tot prijsstijging dus blijven bestaan, dan mag verwacht worden, dat de gebonden prijzen zoo noodig verder verlaagd zullen worden.

A. P.

MAANDCIJFERS.

OVERZICHT VAN DEN STAND DER RIJKSMIDDELEN.

Ult. October 1937 (in Gulden).

AFDEELING Ia Dir. belastingen.	Kohieren voor den dienst 1937 ¹⁾			Zuiver bedrag der kohieren voor den vorigen dienst t./m. dezelfde maand van het vorige jaar ²⁾
	Totaal bedrag	Bedragen, welke zijn teruggegeven of anders dan wegens betaling op de koh. afgeschr.	Zuiver bedrag	
Benaming der middelen				
Grondbelast. a)	10.393.340	28.800	10.364.540	10.224.921
Inkomst.bel. b)	65.944.701	1.495.311	64.449.391	60.102.512
Vermogensbel. c)	17.070.847	129.739	16.941.107	15.109.180
Verdedig.bel. I	10.127.217	112.576	10.014.641	8.114.567
Bel. v. d. doodehd.	1.769.757	13.358	1.756.399	1.481.110
Totalen.	105.305.862	1.779.784	103.526.078	95.032.290

a) $\frac{1}{4}$ hoofdsom + 20 opcenten op de hoofdsom der gebouwe eigendommen. b) Hoofdsom + 60—78 opcenten. c) Hoofdsom + 75 opcenten.

¹⁾ Voor de belastingen naar inkomen en vermogen bestaan de vermelde bedragen uit $\frac{2}{3}$ gedeelte van het belastingdienstjaar 1937/1938 en $\frac{1}{3}$ gedeelte van het belastingdienstjaar 1936/1937. ²⁾ Voor de belastingen naar inkomen en vermogen bestaan de vermelde bedragen uit $\frac{2}{3}$ gedeelte van het belastingdienstjaar 1936/1937 en $\frac{1}{3}$ gedeelte van het belastingdienstjaar 1935/1936.

AFDEELING Ib Overige middelen.	October 1937	Sedert 1 Jan. 1937	Overeenkomstige periode 1936
Benaming der middelen			
Divid.- en tantiëmel.	999.945	19.734.010	12.735.720
Rechten op den invoer	8.467.324	81.327.436	70.883.944
Statistiekrecht	248.823	2.306.711	1.433.007
Accijns op zout	100.023	1.666.718	1.546.954
Accijns op geslacht	607.554	6.096.883	5.208.475
Accijns op wijn	42.171	1.742.590	1.540.384
Accijns op gedistill.	2.495.432	22.930.955	22.535.905
Accijns op bier	737.239	6.551.271	6.081.785
Accijns op suiker	4.534.166	45.264.334	43.815.523
Accijns op tabak	2.771.770	29.323.417	28.498.707
Bel. op gouden en zilverw.	58.601	457.418	397.079
Omzetbelasting	5.219.225	60.046.432	50.075.770
Couponbelasting	422.147	5.494.132	4.819.039
Recht. en boeten v. zegel	2.659.509	28.823.698	15.194.164
Recht. en boet. v. registr.	1.186.865	13.463.098	7.787.760
Recht. en boet. v. successie, v. overgang bij overlijden en v. schenking	3.543.011	35.002.605	29.764.156
Opbrengst d. loodsgelden	80.022	688.580	507.623
Totalen.	34.173.827	360.920.288	302.825.995

¹⁾ Hieronder begrepen wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissonnairs in effecten, enz. f 780.975 (Beursbel.). ²⁾ Id. f 7.856.353.

INKOMSTEN TEN BATE VAN HET VERKEERSFONDS.

	Oct. 1937	1937	1936
Motorrijtuigenbelasting	1.559.645	19.221.206	18.542.862
Rijwielbelasting	46.033	7.690.835	7.598.405
Totalen	1.605.678	26.912.041	26.142.267

INKOMSTEN TEN BATE VAN HET GEMEENTEFONDS.

	Dienst 1936/1937 Zuiver bedrag der kohieren tot en met de maand Oct. 1937	Zuiver bedrag der kohieren voor den dienst 1935/36 tot en met de zelfde maand van 1936
Gemeente.f.belast. . .	56.722.902	60.221.089
Opc. verm. t. get. v. 50	5.204.710	5.316.668

AFDEELING II. DIENSTJAAR 1936.

Benaming der middelen	Bedrag van de raming	Zuivere opbrengst over het tijdvak van 1 Jan. 1936 tot en met de maand Oct. 1937
Grondbelasting. ($\frac{1}{4}$ hoofdsom + 20 opcenten op de hoofdsom der gebouwe eigendommen.)	10.125.000	10.160.354
Inkomstenbelasting	74.600.000	69.040.267
Vermogensbelasting	18.375.000	18.568.211
Verdedigingsbel. I	8.000.000	8.425.895
Belasting v. d. doode hand . . .	2.000.000	1.737.632
Divid.- en tantiëmelasting . . .	13.800.000	13.813.156
Rechten op den invoer	84.000.000	86.243.265
Statistiekrecht	1.600.000	1.814.263
Accijns op zout	2,500.000	1.774.052
Accijns op geslacht	5,000.000	6,335,825
Accijns op wijn	2,000.000	1,950,395
Accijns op gedistilleerd	28,250.000	27,774,046
Accijns op bier	7,000.000	7,166,667
Accijns op suiker	53,000.000	53,189,230
Accijns op tabak	35,000.000	33,810,111
Belast. op gouden en zilverw.	475.000	499.568
Omzetbelasting	60,000.000	62,273,765
Couponbelasting	5,000.000	5,778,104
Rechten en boeten van zegel	18,600.000	19,844,629
Rechten en boeten v. registr.	14,000.000	9,760,351
Rechten en boeten v. successie, v. overgang bij overlijden en v. schenking	40,800.000	38,136,446
Opbrengst der loodsgelden	500.000	655,677
Totalen	484.625.000	478.751.909

OVERZICHT VAN DE INKOMSTEN TEN BATE VAN HET WERKLOOSHEIDSSUBSIDIEFONDS.

Dienst 1937	Bedrag van raming	Zuiver bedrag kohieren tot en met de maand Oct. 1937
Grondbelasting (veertig ten honderd van de hoofdsom wegens gebouwe eigendommen en vijf en twintig ten honderd van de hoofdsom wegens ongebouwde eigendommen)	10.000.000	10.091.669
Personeele belasting (tachtig ten honderd van de hoofdsom naar den eersten, tweeden en derden grondslag)	21.000.000	18.998.703
Gemeentefondsbelasting (vijf en twintig opcenten op de hoofdsom)	14.000.000	14.061.971
Vermogensbelasting (twee en twintig opcenten op de hoofdsom)	2.025.000	2.073.247
Inkomstenbelasting (tien opcenten op de hoofdsom)	4.500.000	4.197.595
Totalen	51.525.000	49.423.185

AANVOER VAN GRANEN. (In tons van 1000 kg.)

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	14-20 Nov. 1937	Sedert 1 Jan. 1937	Overeenk. tijdvak 1936	14-20 Nov. 1937	Sedert 1 Jan. 1937	Overeenk. tijdvak 1936	1937	1936
Tarwe	63.423	1.390.607	869.925	—	19.200	9.341	1.409.807	879.266
Rogge	6.676	252.987	236.122	—	3.375	1.976	256.362	238.098
Boekweit	282	13.961	20.994	—	—	350	13.961	21.344
Mais	45.224	1.236.928	723.265	475	138.327	132.941	1.375.255	856.206
Gerst	12.743	349.122	298.110	—	13.114	24.075	362.236	322.185
Haver	5.270	134.017	95.329	—	3.180	1.675	137.197	97.004
Lijnzaad	579	177.625	250.885	—	196.610	157.219	374.235	408.104
Lijnkoek	200	61.536	44.494	—	—	375	61.536	44.869
Tarwemeel	1.260	36.398	32.972	25	8.465	8.588	44.863	41.560
Andere meelsoorten	1.390	37.878	32.365	—	7.290	1.136	45.168	33.501

Table with columns for various commodities: GERST, MAIS, ROGGE, TARWE, BURMA RIJST, BOTER per kg., KAAS, EIEREN. Includes sub-headers for Rotterdam, Terminooteer, La Plata, etc. and a list of dates from 1927 to 1936.

Table with columns for JUTE, KATOEN, AUSTRALISCHE WOL, JAPAN ZIJDE, RUBBER. Includes sub-headers for Middingling Upland, Super Fine C.P., etc. and a list of dates from 1927 to 1936.

Table with columns for KOPER, LOOD, TIN, IJZER, GIETERIJ-IJZER, ZINK, ZILVER. Includes sub-headers for Standard, loco, etc. and a list of dates from 1927 to 1936.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 22 November 1937.

		Activa.			
Binnenl. Wis-	Hfdbk. f	8.835.112,03			
sels, Prom.,	Bijbnk. "	102.250,90			
enz. in disc.	Ag.sch. "	524.632,58	f	9.461.995,51	
Papier o. h. Buitenl. in disconto					
Idem eigen portef.	f	5.118.000,—			
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.				5.118.000,—	
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f	160.335.727,27 ¹⁾			
	Bijbnk. "	3.305.817,45			
	Ag.sch. "	25.726.007,89			
	f	189.367.552,61			
Op Effecten	f	187.574.511,33 ¹⁾			
Op Goederen en Spec.		1.793.041,28		189.367.552,61 ¹⁾	
Voorschotten a. h. Rijk					
Munt, Goud	f	113.607.470,—			
Muntmat., Goud		1.310.926.423,95			
	f	1.424.533.893,95			
Munt, Zilver, enz.		17.582.641,95			
Muntmat., Zilver..				1.442.116.535,90 ²⁾	
Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfondsen				40.192.321,19	
Gebouwen en Meub. der Bank				4.600.000,—	
Diverse rekeningen				6.094.896,03	
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5'32, S. No. 221)				10.193.915,19	
	f	1.707.145.216,43			
		Passiva.			
Kapitaal	f	20.000.000,—			
Reservefondsen		4.338.707,82			
Bijzondere reserve		6.600.000,—			
Pensioenfondsen		11.146.154,08			
Bankbiljetten in omloop		865.615.405,—			
Bankassignatiën in omloop		133.054,66			
Rek.-Cour. f Het Rijk	f	9.029.148,68			
saldo's: { Anderen		787.556.591,99		796.585.740,67	
Diverse rekeningen				2.726.154,20	
	f	1.707.145.216,43			
Beschikbaar metaalsaldo	f	777.533.245,67			
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is				1.943.833.310,—	
Schatkistpapier, rechtstreeks bij de Bank ondergebracht					
1) Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99) f 65.883.125,—					
2) Waarvan in het buitenland " 99.070.603,04					

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikk. Metaal-saldo	Dek-kings perc.
	Munt	Muntmat.				
22 Nov. '37	113607	1.310.926	865.615	796.719	777.533	87
15 " '37	113607	1.311.030	872.779	789.567	777.303	87
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ¹⁾
22 Nov. 1937	9.462	—	189.368	5.118	6.095
15 " 1937	9.531	—	189.492	5.118	5.938
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

1) Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikk. metaal-saldo
20 Nov. '37 ²⁾	133.120		188.100	94.260	20.176
13 " '37 ²⁾	132.870		193.280	90.890	19.202
23 Oct. 1937	116.574	16.498	191.729	95.499	18.180
16 " 1937	116.574	15.595	196.083	82.473	20.746
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Dis-conto's	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
20 Nov. '37 ²⁾	3.160	74.780		85.560	47
13 " '37 ²⁾	3.650	77.880		84.150	47
23 Oct. 1937	4.755	10.793	57.709	73.603	46
16 " 1937	4.543	10.967	61.824	72.644	47
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Cijfers telegrafisch ontvangen.

BANK VAN ENGELAND.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities Disc. and Advances	Securities
17 Nov. 1937	327.952	481.108	65.299	9.020	21.301
10 " 1937	327.935	485.573	40.833	8.413	20.743
22 Juli 1914	40.164		29.317		33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
			Bankers	Other Accounts		
17 Nov. '37	76.613	33.172	86.698	36.141	66.845	42,8
10 " '37	103.908	30.679	90.909	36.094	42.362	26,9
22 Juli '14	11.005	14.736	42.185		29.297	52

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarrv. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloos voorschot v. d. Staat
10 Nov. '37	58.932	371	14	10.788	947	4.647	3.200
4 " '37	55.805	369	18	11.122	948	4.995	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Particulieren
10 Nov. '37	5.637	3.642	90.948	164	2.504	17.966
4 " '37	5.637	3.518	91.391	128	2.488	14.329
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

1) Sluitpost activa.

DUITSCHE RIJKBANK.

Data	Goud	Daarvan bij buiten. circ. banken ¹⁾	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
15 Nov. 1937	70,1	20,1	5,7	5.004,9	28,2
6 " 1937	70,1	20,1	5,9	5.248,7	39,9
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa ²⁾	Circu-latie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
15 Nov. 1937	104,7	820,1	4.825,1	729,0	319,2
6 " 1937	104,7	747,5	5.025,0	671,7	307,5
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0

1) Onbelast. 2) w.o. Rentenbankscheine 15, 6 Nov. resp. 21, 21 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË (in Belga's).

Data	Goud		Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorschot aan den Staat	Overheids-fondsen	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Munt en diversen						Schatkist	Partic.
18 Nov. 1937	3.354	51	1.262	38	152	40	4.282	42	564
10 " 1937	3.341	47	1.264	39	152	40	4.339	32	504

FEDERAL RESERVE BANKS.

Data	Goudvoorraad			Wissels	
	Totaal bedrag	Goud-certifi-caten ¹⁾	„Other cash” ²⁾	In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
10 Nov. '37	9.134,3	9.124,9	306,0	21,0	2,8
3 " '37	9.134,3	9.124,9	308,1	24,3	2,8

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ³⁾	Algem. Dek-kings-perc. ⁴⁾
10 Nov. '37	2.536,6	4.277,4	7.501,3	132,5	80,1	—
3 " '37	2.526,2	4.284,2	7.481,5	132,7	80,3	—

1) Deze certificaten werden door de Schatkist aan de Reserve Banken gegeven voor de overname van het goud, toen de \$ op 31 Jan. '34 van 100 op 59,06 cents werd gedevalueerd.

2) „Other Cash” does not include Federal Reserve Notes or a Bank's own Federal Reserve bank notes.

3) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opelschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 4) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Data	Aantal leening.	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
3 Nov. '37	13	9.625	12.029	5.325	25.851	5.278
27 Oct. '37	6	9.682	12.012	5.404	25.987	5.274

De posten van De Ned. Bank, de Javasche Bank en de Bank of Eng-land zijn in duizenden, alle overige posten in miljoenen van de be-treffende valuta.